

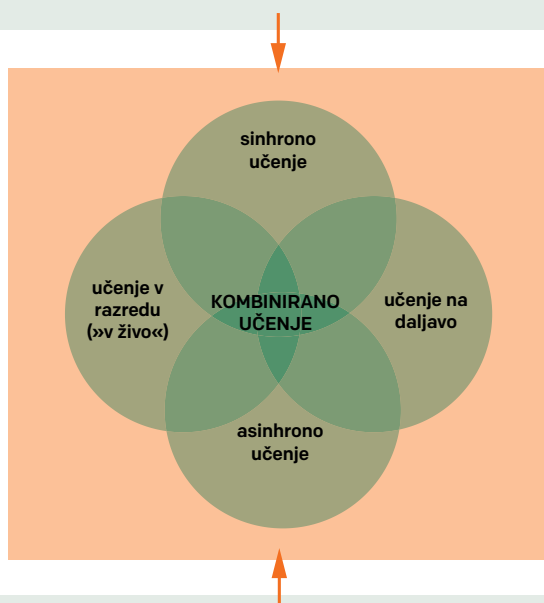
Kako zagotoviti učinkovito poučevanje in učenje učencev na razredni stopnji, ki se izobražujejo na daljavo?

Epidemija je posegla tudi v spreminjanje in prilaganje izobraževanja, v katerem je t. i. kombinirano učenje postalo vsakodnevna realnost.

Kombinirano poučevanje/učenje je kombinacija klasičnega poučevanja v razredu in poučevanja s pomočjo tehnologij, ki omogočajo izobraževanje na daljavo. Združuje prednosti tradicionalnega učenja v razredu/učilnici in učenja na daljavo. Prav ta kombinacija tradicionalnega učenja in učenja na daljavo lahko učencem omogoči učinkovit učni proces. Brez digitalne tehnologije je sodoben didaktični odnos nepredstavljiv. Učno okolje, ki je osredotočeno na dinamiko in odnose med učencem (**kdo?**), učiteljem (**s kom?**) in učni cilji/vsebino (**kaj se učijo?**), lahko umestimo v klasični didaktični trikotnik, a je za uresničitev sodobnega koncepta poučevanja nujen še en dejavnik, to je sodobna digitalna tehnologija (**kje?**, **s čim?**), ki didaktični trikotnik neizogibno spremeni v didaktični štirikotnik (prirejeno po Dumont, H. in Istance, D., 2013).

Vsako poučevanje, organizirano v razredu ali na daljavo, je vedno proces in izobraževalna dejavnost s ciljem učiteljev, da

Sinhrono učenje je interakcija učitelja in učencev, ki poteka v realnem času, dejavnosti so usklajene po času in temah, potekajo po vnaprej dogovorjenem načrtu in se izvajajo na vnaprej dogovorjenih mestih.

Asinhrono poučevanje/učenje je interakcija med učitelji in učenci, ki se pojavlja občasno oz. je interakcija med učiteljem in učenci, ki so neposredno v razredu ter učenci na daljavo. V asinhronem učenju dejavnosti učitelja in učenca niso časovno omejene, doseganje učnih ciljev je mogoče kjerkoli in kadarkoli, učenje poteka v učenčevem tempu.

skozi načrtovanje, izvajanje in vrednotenje spodbujajo **pozornost in motivacijo učencev, presonalizacijo in socializacijo ter razvijanje znanj in veščin**. Če na ta proces pogledamo skozi didaktični štirikotnik, postanejo digitalne veščine ključne za učenje, delo in aktivno sodelovanje v družbi.

Pri načrtovanju kombiniranega učenja z učenci razredne stopnje mora učitelj razmisliti o:

- vključenosti vseh učencev**, v vseh fazah učenja,
- komunikaciji z vsemi učenci**, pri čemer ima učitelj več možnosti:
 - Jutranji krog z navodili, ki lahko poteka samo z učenci v učilnici ali sinhrono z učenci na daljavo, učitelj lahko pošlje videonavodila učencem na daljavo ali jih

naloži v spletno učilnico. Jutranji krog ali jutranji videoposnetek naj ima namen spodbuditi učence k učenju, podati navodla za način dela ter pomagati učencem pri načrtovanju lastnega učenja.

- Pomembno je, da so učenci z učiteljem v stiku (najmanj enkrat tedensko). Učitelj naj učence seznani s tem, kje lahko postavljajo vprašanja, kje lahko stopijo v stik z njim, kam naj odlagajo opravljene naloge ipd. Za mlajše učence je dobro uporabiti okolja, v katerih lahko delujejo sami in samostojno.
- Kadar učitelj načrtuje usvajanje zahtevnejših ciljev (zahtevnejših v smislu kompleksnosti koncepta – npr. pošteevanka, pisno deljenje do 1000), lahko organizira sinhrono

poučevanje in učenje ali v razredu posname učni proces in posnetek posreduje učencem, ki se učijo na daljavo.

- c) **kommunikaciji s starši**, ki naj bo vzpostavljena na znan oz. ustaljen način; jasno naj bo razmejen čas, ki je namenjen delu z učenci in delu s starši; učitelj naj preko pogovornih ur starše obvešča o učenju in napredku učencev, ki se učijo na daljavo in v razredu, seveda pa so starši stalno obveščeni o delu učencev tudi preko povratnih informacij, ki jih učitelj podaja učencem;
- d) **sodelovanju med učenci**, ki lahko poteka preko spletne učilnice, izmenjave primerov in predstavitev; priporočljivo je, da se vsaj enkrat tedensko za eno uro (po potrebi pa tudi vsak dan) vzpostavi pouk, ki poteka sinhrono – t. j. videokonferenčno srečanje

učencev iz razreda in učencev na daljavo.

- e) **načinu podajanja povratne informacije**, ki je ključnega pomena za spremljanje napredka učencev in podpiranje učencev v nadaljnjem učenju. Povratne informacije so lahko pisne, ustne (zvočne), slikovne, potekajo pa od učitelja k učencu, od učenca k učencu in od učenca k učitelju.
- f) **enakovrednosti dokazov učenja**, kar naj bo vodilo pri načrtovanju poteka učnega procesa in vsebine učenja. Dokazi, ki nastanejo v procesu učenja v učilnici in na daljavo, naj bodo v obsegu in zahtevnosti enaki.

V nadaljevanju je predstavljen primer načrtovanja kombiniranega učenja na razredni stopnji ter nekaj idej, ki jih lahko učitelj nadgradi in prilagodi za izvedbo kombiniranega učenja.

PRIMER NAČRTOVANJA UČNEGA SKLOPA: ŽIVA BITJA – RASTLINE, 3. RAZRED

KAJ BODO UČENCI ZNALI, DOSEGLI, ZMOGLI NAREEDITI?

Učenci bodo:

- spoznali zelišča z opazovanjem z več čutili;
- prepoznali skupne značilnosti zelišč;
- raziskali možnosti uporabe zelišč **s pomočjo virov**;
- gojili sadike zelišč, spremljali rast in zbirali podatke;
- **predstavili zbrane podatke** na različne načine (govorno, slikovno, pisno).

S ČIM BODO UČENCI DOKAZALI NAUČENO, DOSEŽENO?

- Ustni opisi zelišč – besedišče.
- Ustreznost podatkov zbranih s pomočjo virov.
- Primerjanje zelišč in iskanje kriterijev za podskupine.
- Navajanje virov.
- Predstavitve zelišč (govorno in slikovno).
- Sodelovanje v igri vlog.
- Načrt, izvedba zbiranja podatkov o rasti zelišče ter poročanje.

KAKO BODO UČENCI TO DOSEGLI?

V UČILNICI bodo

- **sodelovali** v pogovoru o pomenu rastlin za družbo (skozi čas);
- **opazovali** živa zelišča in s pomočjo virov poiskali njihovo ime ter zelišče opisali in ustrezno predstavili;
- **izdelali** osebne izkaznice zelišč;
- **primerjali** zelišča glede na zunanje pojavnosti;
- s pomočjo virov **iskali** podatke o uporabnosti zelišča v določenih situacijah: pik komarja, pik ose, ureznine itd.;
- z igro vlog **predstavili** uporabnost rastline;
- **posejali** zelišča in jih opazovali ter spremljali v določenem času, zbirali podatke in o njih poročali.

Trajanje: 1 teden
Vsaki fazi sledi učiteljeva povratna informacija.

NA DALJAVO bodo

- **zapisali** v zvezek razmišljanja o pomenu rastlin za človeka;
- **opazovali** fotografije zelišč in s pomočjo virov poiskali njihovo ime ter zelišče opisali in ustrezno predstavili;

Trajanje: 1 teden
Oddaja izdelkov na določeno mesto in povzemalna povratna informacija učitelja učencu.

PRIMER NAVODILA V SKLOPU ČLOVEK, 1. RAZRED**KAJ BODO UČENCI ZNALI, DOSEGLI, ZMOGLI NAREEDITI?**

Učenci bodo:

- prepoznavali razlike v zunanjih značilnostih med ljudmi;
- spoznavali prenašanje nekaterih značilnosti s staršev na potomce,
- izvedli preprosto raziskovanje.

S ČIM BODO UČENCI DOKAZALI NAUČENO, DOSEŽENO?

- Predstavitev opažanj.
- Sklepi učencev.
- Narisana slika.
- Ustna predstavitev.

Zvočno posneto navodilo učencem na daljavo pred izvedbo sklopa:

V tem tednu bomo ugotavljali, komu smo podobni.

- a) Do konca tedna izvedi raziskavo. S svojimi starši se postavite pred ogledalo in primerjajte vaš zunanji videz.*
- b) Natančno opazuj. Opiši, katere podobnosti si opaziš. V čem ste si različni? Ali lahko ugotoviš, po katerem staršu si podedoval katero od značilnosti (dodamo lahko slike): pritrjene/ločene ušesne mečice, zvijanje jezika, pisanje z desno ali levo roko, premikanje palca.*
- c) Nariši sliko, ob kateri boš učiteljici in sošolcem predstavil podobnosti in razlike med tabo in tvojimi starši.*

PRIMER NAVODILA V MEDPREDMETNEM SKLOPU PREHRANA IN BRANJE Z RAZUMEVANJEM, 5. RAZRED**KAJ BODO UČENCI ZNALI, DOSEGLI, ZMOGLI NAREEDITI?**

Učenci bodo:

- prebrali besedilo;
- vrednotili besedilo;
- primerjali besedila in primerjali vsebino, presojali verodostojnost informacij v besedilu;
- z raziskovanjem odkrili nove podatke o obravnavani temi (mleku v prehrani).

S ČIM BODO UČENCI DOKAZALI NAUČENO, DOSEŽENO?

- Branje besedila in dokazovanje razumevanja
- Branje zapisov na embalaži in uvrstitev
- Primerjave zapisov.

Navodilo učencem na daljavo pred izvedbo sklopa:

V šoli bomo raziskovali embalažo mleka in proučevali, katera vrsta je priporočena, katera manj in katera bolj.

- a) Načrtuj, kako bi lahko to raziskavo naredil sam doma.*
- b) V prilogi imaš fotografije napisov na embalaži različnih vrst mleka.*
 - Razmišljaj o ...
 - Razmišljaj še o vprašanih ...*Svoj zapis pošlji na e-naslov do konca tedna.*
- c) Predlagaj, kaj bi lahko predstavil sošolcem v razredu.*

Primer naloge: V mapi imaš lističe z napisi različnih vrst mleka in mlečnih izdelkov. Uvrsti jih v skupino glede na mesto shranjevanja (npr. pri sobni temperaturi, v hladilniku, v zamrzovniku). Ali so enako shranjeni tudi v trgovini, kjer ti/vi kupujete mleko? Zapiši ugotovitve (svoja razmišljanja).

PRIMER NAVODIL V MEDPREDMETNEM SKLOPU PRAZNIKI (TVORJENJE BESEDIL IN PRAVOPISNA ZMOŽNOST), 4. RAZRED**KAJ BODO UČENCI ZNALI, DOSEGLI, ZMOGLI NAREEDITI?**

Učenci bodo:

- razumeli prebrano besedilo, ga ovrednotili na osnovi prepoznanih pravil, zapisali povratno informacijo in predstavili nova spoznanja.

Primeri navodil učencem na daljavo pred izvedbo sklopa:

V tem tednu:

- a) Preberi besedilo avtorice Ane Rotovnik Omerzu z naslovom Velika in mala začetnica. Najdeš ga na spletni strani RTV Slovenija na naslovu: <https://www.rtvsllo.si/kultura/jezikovni-spletovalec/pet-preprostih-pravil-velika-in-mala-zacetnica/574894>*
- b) Izdelaj plakat/zloženko s pravili, ki si se jih na novo naučil. Kaj boš sedaj bolj dosledno upošteval?*
- c) Pošiljam ti besedilo, ki ga je zapisal tvoj sošolec. Popravi ga in svetuj avtorju. Upoštevaj pravila, ki si jih spoznal v besedilu Velika in mala začetnica, iz JEZIKOVNEGA SPLETOVALCA.*

Izvajanje kombiniranega učenja je postalo realnost v šolskem prostoru, poseben izziv na razredni stopnji predstavlja usvojenost temeljnih digitalnih veščin učencev, socializacija in uvajanja v šolsko rutino. Za premostitev teh okoliščin je ob uvajanju in vzpostavljanju kombiniranega učenja smiselno slediti štirim izhodiščem:

1. Usmerjenost na **dobro počutje in odnose** med vsemi vključenimi, tudi počutje učitelja.
2. Kombiniranje različnih dejavnosti in strategij, ki jih **učenci poznajo**, in načrtno ter postopno uvajanje novih, pri čemer je vodilo odgovor na **vprišanje Kdo so moji učenci in kaj potrebujejo?**

DEJAVNOSTI ZA UČENCE V UČILNICI:

- Neposredni razgovor in praktično delo (vaje), eksperimentalno delo, ki potrebuje prisotnost odraslega.
- Individualni čas za učence, ki potrebujejo dodatno podporo, prilagoditve.
- Neposredno spremljanje dobrega fizičnega in psihičnega počutja (tudi gibanje, odmori).
- Povratna informacija učitelja in vrstnika.

DEJAVNOSTI ZA UČENJE NA DALJAVO:

- Ogled gradiva v pisni obliki, v dogovorjenem okolju, kjer se učenci lahko učijo v lastnem tempu.
- Samostojno delo, kot so delovni listi, branje in pisanje.
- Izbirne naloge.
- Spremljanje dobrega fizičnega in psihičnega počutja (tudi gibanje, odmori) preko refleksij, pogovorov, občasnih video vključitev v razred.
- Povratna informacija učitelja (in vrstnika).

3. Dosledna komunikacija in jasni nameni učenja. Tako lahko rečemo, da je potrebna preusmeritev iz ČESA NE NAREDITI v KAJ NAREDITI.

- Tudi učenci, ki se učijo na daljavo, naj vedo, kje in kdaj najdejo navodila, kdaj in kako jim bo posredovana povratna informacija, kje in kdaj lahko pokomentirajo svoje delo. Rutine za komunikacijo bodo povečale angažiranost.
- Navodila in sporočila naj bodo jasna in kratka.
- Da bi bili učenci na daljavo vključeni, morajo vedeti, kaj lahko pričakujejo. Npr.

»Vsak ponedeljek zjutraj bom poslal sporočilo, v katerem bo naveden tvoj urnik za teden ali tvoje naloge v njem. Naredili bomo ... do konca tedna, vi boste morali narediti.«

3. Uporaba znanih digitalnih okolij in orodij, pri čemer skrbimo za prvine digitalnega državljanstva (začenši od preprostih navad, kot je npr. pozdrav ob vstopu v videokonferenco).

Viri in literatura

Bray, B., McClaskey, K. (2012). *Personalization vs differentiation vs individualization*. Pridobljeno s <http://education.ky.gov/school/innov/Documents/BB-KM-Personalizedlearningchart-2012.pdf>.

Dorn, E. idr. (2020). *Back to school: A framework for remote and hybrid learning amid Covid-19*. Pridobljeno s <https://www.mckinsey.com/industries/education/our-insights/back-to-school-a-framework-for-remote-and-hybrid-learning-amid-covid-19>.

Hattie, J. (2012). *Visible Learning for Teachers: Maximizing impact on learning*. London: Routledge.

Holcar Brunauer, A., Bizjak, C., Borstner, M., Cotič Pintar, J., Ržen, V., Kerin, M., Komljanc, N., Kregar, S., Margan, U., Novak, L., Rutar Ilc, Z., Zajc, S., Zore, N. (2017). *Formativno spremljanje v podporo učenju*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Novak, N. (2021). Kako učenci na različnih stopnjah izobraževanja rešujejo avtentične probleme in kako jih pri tem lahko učitelj podpre?. 6. konferenca učiteljev naravoslovnih predmetov - NAK 2021. *Izzivi avtentičnosti v naravoslovnem izobraževanju*. 14. – 15. oktober 2021. Pridobljeno s <https://nak2021.zrss.si/program-1-dan/>.

Sodelov@Inica razredni pouk (b.d.). Pridobljeno s <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=10021>.

